

LỊCH SỬ 11- TUẦN 6.7

BÀI 4. CÁC NƯỚC ĐÔNG NAM Á (CUỐI THẾ KỈ XIX - ĐẦU THẾ KỈ XX)

I. QUÁ TRÌNH XÂM LƯỢC CỦA CHỦ NGHĨA THỰC DÂN VÀO CÁC NƯỚC ĐÔNG NAM Á

* Nguyên nhân Đông Nam Á bị xâm lược:

- Thế giới: giữa thế kỷ XIX, các nước tư bản châu Âu và Bắc Mỹ đã hoàn thành cách mạng tư sản → bắt đầu xâm chiếm, bành trướng thế lực khắp thế giới.

- Đông Nam Á:

+ Đông Nam Á là một khu vực rộng lớn, đông dân, giàu tài nguyên, có vị trí chiến lược quan trọng.

+ Chế độ phong kiến lâm vào khủng hoảng, trì trệ toàn diện.

→ thực dân phương Tây mở rộng xâm lược Đông Nam Á.

* Quá trình thực dân xâm lược Đông Nam Á:

Tên các nước Đông Nam Á	Thực dân xâm lược
In-đô-nê-xi-a	Bồ Đào Nha, Tây Ban Nha, Hà Lan
Phi-lip-pin	Tây Ban Nha, Mỹ
Miền Điện	Anh
Ma-lai-xi-a	Anh
Việt Nam – Lào – Campuchia	Pháp
Xiêm (Thái Lan)	Anh, Pháp tranh chấp

II. PHONG TRÀO ĐẤU TRANH CHỐNG PHÁP CỦA NHÂN DÂN CAMPUCHIA VÀ NHÂN DÂN LÀO

* Phong trào đấu tranh chống Pháp của nhân dân Cam-pu-chia:

Tên phong trào	Thời gian	Địa bàn hoạt động	Kết quả
Khởi nghĩa Si-vô-tha	1861 – 1892	U-đong, Phnôm Pênh	Thất bại
Khởi nghĩa A-cha Xoa	1863 – 1866	Các tỉnh giáp biên giới Việt Nam	Thất bại
Khởi nghĩa Pu côm-bô	1866 - 1867	Tây Ninh (Việt Nam), U-đong.	Thất bại

* Phong trào đấu tranh chống Pháp của nhân dân Lào:

Tên khởi nghĩa	Thời gian	Địa bàn hoạt động	Kết quả
Khởi nghĩa Pha-ca-đuốc	1901 – 1903	Xa-va-na-khet, đường biên giới Việt – Lào	Thất bại
Khởi nghĩa Ong Kẹo và Com-ma-đam	1901 – 1937	Cao nguyên Bô-lô-ven	Thất bại
Khởi nghĩa Châu Pa-chay	1918 - 1922	Bắc Lào, Tây Bắc Việt Nam	Thất bại

* *Nhận xét:*

- Phong trào đấu tranh của nhân dân Lào và Cam-pu-chia cuối thế kỉ XIX - đầu thế kỉ XX diễn ra liên tục, sôi nổi nhưng còn mang tính tự phát.
- Hình thức đấu tranh chủ yếu là khởi nghĩa vũ trang.
- Lãnh đạo là các sĩ phu yêu nước và nông dân.
- Thể hiện tinh thần yêu nước và tinh thần đoàn kết của nhân dân 3 nước Đông Dương.

III. XIÊM GIỮA THẾ KỈ XIX ĐẾN THẾ KỈ XX

* Bối cảnh lịch sử:

- Năm 1752, triều đại Ra-ma được thiết lập, theo đuổi chính sách đóng cửa.
- Giữa thế kỉ XIX đứng trước sự đe dọa xâm lược của phương Tây, Ra-ma IV đã thực hiện “mở cửa” buôn bán với nước ngoài.
- Ra-ma V (1868 – 1910) đã thực hiện nhiều chính sách cải cách.

* Nội dung cải cách

- Kinh tế:
    - + Nông nghiệp: giảm nhẹ thuế ruộng, xóa bỏ chế độ lao dịch.
    - + Công thương nghiệp: Khuyến khích tư nhân bỏ vốn kinh doanh, xây dựng nhà máy, mở hiệu buôn, ngân hàng.
  - Chính trị: Cải cách theo chế độ Quân chủ lập hiến.
  - Quân đội, tòa án, trường học được cải cách theo khuôn mẫu phương Tây.
  - Về xã hội: xóa bỏ chế độ nô lệ vì nợ.
  - Đối ngoại:
    - + Thực hiện chính sách ngoại giao mềm dẻo: “ngoại giao ngọn tre”.
    - + Lợi dụng vị trí nước đệm giữa thuộc địa của Anh – Pháp
- * Tính chất: cải cách của Rama V là cuộc cách mạng tư sản không triệt để.

BÀI 5. CHÂU PHI VÀ KHU VỰC MĨ - LATINH (TỪ THẾ KỈ XIX - ĐẦU THẾ KỈ XX)

I. CHÂU PHI

* *Các đế quốc xâm lược phân chia châu Phi*

- Từ giữa thế kỉ XIX thực dân châu Âu bắt đầu xâm lược châu Phi.
- Đầu thế kỉ XX việc phân chia thuộc địa giữa các nước đế quốc ở Châu Phi căn bản đã hoàn thành.

* *Chính sách cai trị: hà khắc làm cho mâu thuẫn dân tộc dâng cao, bùng nổ thành nhiều cuộc đấu tranh giành độc lập.*

* *Các cuộc đấu tranh tiêu biểu của nhân dân Châu Phi.*

Thời gian	Phong trào đấu tranh
1830	- Cuộc đấu tranh của Áp-đen Ca-đê ở Angiêri.
1879 – 1882	- Ở Ai Cập: Atmet Arabi lãnh đạo phong trào “Ai Cập trẻ”.
1882 – 1898	- Mu-ha-met át-mét đã lãnh nhân dân Xu Đăng chống thực dân Anh.
1889	- Nhân dân Ê-ti-ô-pi-a tiến hành kháng chiến chống thực dân Italia.

- **Kết quả:** hầu hết thất bại.

II. KHU VỰC MĨ - LATINH

- Mĩ La-tinh bao gồm toàn bộ vùng Trung và Nam châu Mĩ và quần đảo của vùng Ca-ri-bê.

- Là khu vực có lịch sử văn hóa lâu đời, giàu tài nguyên.

* *Chế độ thực dân ở Mĩ - Latinh*

- Đầu thế kỉ XIX, đa số các nước Mĩ - Latinh đều là thuộc địa của Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha.

- Chủ nghĩa thực dân đã thiết lập chế độ thống trị phản động, dã man, tàn khốc.

→ Cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc diễn ra quyết liệt.

- Đầu thế kỉ XX, Phong trào đấu tranh nổ ra sôi nổi quyết liệt các quốc gia độc lập ở Mĩ La-tinh lần lượt hình thành (Paragoay-1811, Pê-ru: 1821, Braxin: 1822, Colômbia: 1830...)

- Sau khi giành độc lập có bước tiến bộ về kinh tế xã hội.

- Hoa Kì âm mưu biến Mĩ - Latinh thành “sân sau” để thiết lập nền thống trị độc quyền của mình ở đây.

- Thủ đoạn thực hiện:

- + Đưa ra học thuyết Monrô: “Châu Mỹ của người châu Mỹ”.
- + Gây chiến và hắt cẳng Tây Ban Nha khỏi Mỹ - Latinh.
- + Thực hiện chính sách *Cái gậy lớn và Ngoại giao đô-la*.
- ➔ Mỹ - Latinh trở thành thuộc địa kiểu mới của Mỹ.

* *Phong trào đấu tranh giành độc lập*

Thời gian	Tên nước	Kết quả
(Cuối XVIII)	- Ở Haiti bùng nổ cuộc đấu tranh (1791).	- Năm 1803 giành thắng lợi Haiti trở thành nước cộng hòa da đen đầu tiên ở Nam Phi. Cổ vũ phong trào đấu tranh ở Mỹ La-tinh.
20 năm đầu thế kỉ XX	- Phong trào đấu tranh nổ ra sôi nổi quyết liệt các quốc gia độc lập ở Mỹ La-tinh lần lượt hình thành.	- Các quốc gia độc lập ra đời + Paragoay: 1811 + Áchentina: 1816 + Mêhicô: 1821 + Pê-ru: 1821 + Braxin: 1822 + Urugoay: 1828 + Colômbia: 1830 + Ecuado: 1830

* *Tình hình Mỹ - Latinh sau khi giành độc lập*

- Sau khi giành độc lập các nước Mỹ - Latinh có bước tiến bộ về kinh tế xã hội.
- Hoa Kỳ âm mưu biến Mỹ - Latinh thành “sân sau” để thiết lập nền thống trị độc quyền của Mỹ ở Mỹ - Latinh.
- Thủ đoạn thực hiện:
  - + Đưa ra học thuyết Monrô: “Châu Mỹ của người châu Mỹ”, thành lập tổ chức “Liên Mỹ”.
  - + Gây chiến và hắt cẳng Tây Ban Nha khỏi Mỹ - Latinh.
  - + Thực hiện chính sách *Cái gậy lớn và Ngoại giao đô-la* để khống chế Mỹ - Latinh.
- ➔ Mỹ - Latinh trở thành thuộc địa kiểu mới của Mỹ.